

Ffactorau prognostig ar gyfer newid mewn iechyd llygaid neu olwg

Rhif yr adroddiad RR0010 (Ionawr 2024)

CRYNODEB GWEITHREDOL

Beth yw Adolygiad Cyflym?

Mae ein hadolygiadau cyflym (RR) yn defnyddio amrywiad ar y dull adolygu systematig, gan dalfyrru neu hepgor rhai cydrannau i gynhyrchu'r dystiolaeth i hysbysu rhanddeiliaid yn brydlon gan gadw sylw at ragfarn ar yr un pryd.

Ar gyfer pwy mae'r crynodeb hwn?

Bwriad yr Adolygiad Cyflym hwn yw cael ei ddefnyddio gan arweinyddion clinigol a'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau yng ngwasanaethau gofal llygaid sylfaenol Cymru. Bwriad y dystiolaeth yn yr Adolygiad hwn yw cael ei defnyddio i archwilio'r risg y bydd unigolyn yn profi newid yn ei iechyd, ei olwg neu ei iechyd systemig sy'n effeithio ar ei lygaid fel y gellir cynhyrchu canllawiau ar ba mor aml y dylai pobl fynychu archwiliadau llygaid arferol yn seiliedig ar eu ffactorau risg unigol.

Y bwriad hefyd yw nodi bylchau yn y dystiolaeth i benderfynu lle mae angen ymchwil bellach ar gyfer ffactorau risg penodol neu grwpiau cleifion.

Cefndir / Nod yr Adolygiad Cyflym

Cynghorir y cyhoedd yn gyffredinol i gael archwiliadau llygaid rheolaidd i wirio eu golwg a'u hiechyd ocwlar; fodd bynnag, nid yw canllawiau cyfredol y DU ar ba mor aml i gael archwiliadau llygaid yn seiliedig ar dystiolaeth ac fe'i cyhoeddwyd yn 2002.

Nod yr Adolygiad Cyflym hwn yw darparu sylfaen dystiolaeth y gall rhanddeiliaid ei defnyddio i ffurfio canllawiau wedi'u diweddarau i Gymru drwy ofyn y cwestiwn "Beth yw'r ffactorau prognostig ar gyfer newid mewn statws ocwlar yn y boblogaeth gyffredinol sy'n mynychu archwiliadau llygaid arferol?"

Canlyniadau

Adolygiad o'r sylfaen dystiolaeth

- Roedd yr adolygiad yn cynnwys tystiolaeth sydd ar gael o fis Ionawr 2009 hyd at fis Awst 2023. Cafodd tystiolaeth ei chynnwys o 2011 hyd at 2023.

Maint y sylfaen dystiolaeth

- Cafodd 19 o astudiaethau eu cynnwys: dau adolygiad systematig; naw o ddarpar astudiaethau carfan; tair astudiaeth garfan ôl-weithredol; dwy astudiaeth hydredol; dwy astudiaeth rheoli achosion; a chynhwyswyd un astudiaeth drawstoriadol.

Canfyddiadau allweddol a sicrwydd y dystiolaeth

- Ffactorau prognostig demograffig: oedran, rhyw, ethnigrwydd, a gwerth net cartref yn ffactorau prognostig posibl ar gyfer newid mewn iechyd neu olwg ocwlar.
- Ffactorau prognostig ocwlar: pwysau intraocwlar, hanes teuluol glawcoma, craffter gweledol, gwyrriad golygu maes gweledol, plygiant cyfatebol sfferig, myopia uchel, dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oedran, glawcoma, a cataract yn ffactorau prognostig posibl ar gyfer newid mewn iechyd neu olwg ocwlar.

- Ffactorau prognostig ffordd o fyw/ymddygiad: mae diet, cymeriant alcohol, ysmegu, amser a dreulir yn yr awyr agored, ac amser a dreulir yn darllen yn ffactorau prognostig posibl ar gyfer newid mewn iechyd neu olwg ocwlar.
- Ffactorau prognostig iechyd systemig: mae gorbwysedd, clefyd y galon, colesterol, diabetes, clefyd rhedweliol ymylol, cyflwr hyper-geulo, strôc, beichiogrwydd, oedran *menarche*, defnyddio tabledi atal cenhedlu, ac atopi yn ffactorau prognostig posibl ar gyfer newid mewn iechyd neu olwg ocwlar.
- Mae mwy a mwy o amser rhwng archwiliadau llygaid yn ffactor prognostig posibl ar gyfer newid mewn iechyd neu iechyd ocwlar.
- Mae lefel y sicrwydd ar gyfer yr holl ffactorau prognostig yn isel gan mai dim ond un astudiaeth yn gyffredinol oedd yn adrodd ar gyfer pob canlyniad unigol.
- Yn aml, perfformiwyd astudiaethau mewn poblogaethau penodol, sy'n golygu na ellir cymhwyso'r canlyniadau i'r boblogaeth gyffredinol, yn enwedig oherwydd niferoedd astudio isel fesul canlyniad.

Goblygiadau Ymchwil a Bylchau Tystiolaeth

- Dylai ymchwil yn y dyfodol i lywio cyfyngau archwilio llygaid priodol fod yn gulach er mwyn sicrhau bod cymaint o dystiolaeth berthnasol a defnyddiol â phosibl yn cael ei chasglu. Efallai y bydd angen ymchwilio i ffactorau prognostig neu amodau penodol o ddiddordeb penodol yn unigol am eu heffaith ar newid mewn statws ocwlar.
- Mae llawer iawn o dystiolaeth ar fynychder a ffactorau prognostig ar gyfer cyflyrau cyffredin, nad oeddent yn bodloni meini prawf cynnwys yr adolygiad cyflym hwn sy'n edrych ar ddigwyddiadau neu amodau sy'n newid. Gellid cynhyrchu mwy o dystiolaeth yn y maes hwn.
- Ychydig iawn o dystiolaeth a nodwyd mewn lleoliad yn y DU, efallai y bydd angen cynhyrchu mwy o dystiolaeth sylfaenol.
- Mae diffyg dystiolaeth amlwg ymhlith oedolion iau o dan 40 mlwydd oed.

Goblygiadau Polisi ac Ymarfer

- Dylid bod yn ofalus os ydych chi'n defnyddio'r adolygiad hwn ar gyfer gwneud penderfyniadau ar gyfnodau priodol o archwiliad llygaid oherwydd sicrwydd a chyffredinoldeb isel.
- Dylid defnyddio'r adolygiad hwn i nodi ffactorau prognostig allweddol ac awgrymu'r rhain ar gyfer ymchwil wedi'i dargedu ymhellach a synthesis dystiolaeth.

Ystyriaethau economaidd

- Mae colli golwg yn costio £25 biliwn y flwyddyn i economi'r DU, gyda mwy na 2 filiwn o bobl yn y DU yn byw gyda cholli golwg ar hyn o bryd.
- Bydd goblygiadau economaidd cyfnodau profi priodol neu amhriodol ar gyfer gwahanol achosion o golli golwg yn wahanol.
- Mae achos newydd o ddirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oedran (AMD) mewn oedolyn sy'n 50 oed neu hŷn, yn costio £73,350 i economi'r DU dros oes yr unigolyn. Mae costau oes i economi'r DU i berson sy'n cael diagnosis o glawcoma oddeutu £49,800 y person. Gallai lleihau nifer yr achosion hyn o 14 neu 20 o achosion yn y drefn honno arbed £1 miliwn mewn costau oes i economi'r DU.
- Ar sail economaidd, gall canfod AMD yn gynnar mewn gwasanaethau gofal llygaid a'r llwybr gofal llygaid fod o fudd oherwydd y lefel uchel o gyffredinrwydd a'r costau hirdymor cysylltiedig i'r GIG gan fod y cyflwr yn achosi difrod na ellir ei wrthdroi, sy'n cyfyngu ar fywyd.

Pan gaiff ei ddal ar raddfa poblogaeth gyfan, gall canfod cyflyrau yn gynt trwy archwilio arwain at arbedion economaidd sylweddol.